

BLOGI

Säätelymuutos parantaa varautumista luottotappioihin – mikä muuttui tilastoissa?

Rahoitusvakaus, Tilastot | 14.03.2018 | Tanja Loman

KIRJOITTAJA

Tanja Loman

Finanssikriisin yhteydessä nousi esille kritiikkiä, että pankit kirjasivat luottotappioita liian vähän tai viipeellä. Kansainvälisten kirjanpitostandardien uudistuksessa tämä on nyt huomioitu. Kuluvan vuoden alusta kansainväliset kirjanpitostandardit uudistuivat. IFRS9 (International Financial Reporting Standards) korvasi IAS39:n (International Accounting Standards). Uuden standardin käyttöönoton myötä pankkien tilinpäätökset antavat entistä todenmukaisemman kuvan pankkien taseista ja mahdollistavat eri maiden pankkien tilinpäätöksien helpomman vertailun.

Pankkien varauduttava maksuvaikeuksiin

Uudistuksen myötä myös Suomen Pankin keräämät pankkien taseraportit muuttuivat, sillä pankkien pitää nyt varautua asiakkaidensa mahdollisiin tuleviin maksuvaikeuksiin ennakoivasti siirtymällä ennakoivaan odotettujen luottotappioiden malliin. Suurempiin luottotappioihin varautuminen pienentää pankkien lainakantaa.

Odotettu luottotappio on pankin arvio lainan määrästä, joka asiakkaalta saattaa jäädä maksamatta. Hyvillä asiakkailla odotetun luottotappion määrä on pieni, heikoilla asiakkailla suurempi. Pankit kirjaavat odotettuja luottotappioita lähes kaikille lainasopimuksille jo luotonmyönnön yhteydessä, lisäksi myös nostamattomiin luottoihin enenevässä määrin.

Tammikuussa yksityisten yritysten odotetut luottotappiot kasvoivat eniten, alustavien lukujen mukaan 62 milj. euroa, kun kanta – eli yritysainojen arvo – oli 45 mrd. euroa. Kasvuun vaikutti todennäköisesti myös pankkien hyvinä pidetyille asiakkaille kohdistetut odotetut luottotappiot. Toisaalta asuntoyhteisöjen osalta uudet mallit ovat puolestaan hieman pienentäneet odotettujen luottotappioiden määrää.

Asuntolainoihin kirjattu lisää odotettuja luottotappioita

Pankkien kotitalouksille myöntämien lainojen osalta muutosten suuruus riippuu luoton käyttötarkoituksesta. Asuntolainoihin pankit kirjasivat 16 milj. euroa lisää odotettuja luottotappioita 95 mrd. euron kannassa. Kulutusluotoissa ei tammikuussa havaittu muutosta. Kotitalouksien muista lainoista uudet mallit ovat tuottaneet vanhoja malleja pienemmät odotetut luottotappiot.

Uusien säännösten mukaan pankkien pitää kirjata odotettuja luottotappioita laajemmalle asiakasjoukolle. Tammikuussa ne kirjasivat aiempaa enemmän odotettuja luottotappioita julkisyhteisöjen ja rahoituslaitosten luottoihin. Vaikka kasvu on suuri, nämä luvut ovat edelleen erittäin pieniä, eikä niillä ole merkitystä tilastojen kannalta.

Luottotappioiden mallit pankkien itse määrittelemiä

Pankit ovat itse määritelleet omat odotettujen luottotappioiden mallinsa. Näin ollen muutoksen koko vaihtelee pankkien välillä. Suurimmillaan odotettujen luottotappioiden määrä kasvoi lähes 10 prosenttia tammikuussa, mutta kaikilla pankeilla muutos ei ollut näin suuri. Vaikka sekä yrityslainojen että asuntolainojen odotettujen luottotappioiden lisäysten määrät olivat tammikuussa suuria, ne eivät ole historiallisesti katsottuna poikkeuksellisen suuret.

Uuden säännösten mukaiset odotetut luottotappiot ovat suurempia kuin vanhan mallin mukaiset. Muutokset pienentävät lainakantaa. Tilastoissa kantojen muutoksissa lainojen nostojen ja kuoletusten vaikutukset ovat suurempia kuin edellä kuvattujen odotettujen luottotappioiden aiheuttamat muutokset. Todennäköisesti pankit muuttavat vielä mallejaan, joten oikea taso ja mallien vaikutukset selviävät tulevien kvartaalien aikana.

Asiasanat

asuntolainat, finanssikriisi, luottotappiot, pankit, pankkilainat